

Tweet

5

0

16

Darbishire: Ako se nema šta sakriti, zašto informacije nisu javne?

MOnline Redakcija
05/11/2014

"Dijeljenje informacija je dio razvoja jednog društva i javnost mora znati šta se dešava unutar vlade i kako vlada troši naš novac", smatra Helen Darbshire, izvršna direktorica organizacije [Access Info Europe](#). Na konferenciji održanoj u Sarajevu 21.10.2014. pod nazivom "Proaktivna transparentnost javnih organa u BiH: Naredni korak u ostvarivanju prava na pristup informacijama" ona je govorila o novim standardima i praksama u domenu pristupa informacijama. Sa Helen smo razgovarali o proaktivnoj transparentnosti ali i o značaju Zakona o slobodnom pristupu informacijama za novinare.

Foto: [Analitika](#)

Šta je proaktivna transparentnost i zašto je ona važna? Kakav je njen značaj unutar pokreta Partnerstvo za otvorenu vlast, naročito za zemlje kao što je Bosna i Hercegovina?

Proaktivna transparentnost je kada vlasti objavljuju podatke bez bilo čijeg zahtjeva. Komitet za ljudska prava Ujedinjenih nacija je naveo da vlasti imaju obavezu da to čine da bi ispunile preuzete obaveze o transparentnosti, te da bi omogućile slobodu izražavanja koju štite član 19. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima i član 10. Evropske konvencije o ljudskim pravima. Partnerstvo za otvorenu vlast je forum putem kojeg demokratske zemlje razmjenjuju ideje o tome kako ostvariti otvorenu vlast, koja uključuje mnogo proaktivne transparentnosti. Partnerstvo za otvorenu vlast je nadahnuto pozitivnim promjenama koje su se dogodile u mnogim zemljama s objavljivanjem javnih podataka u obliku otvorenih informacija.

Kakav značaj ima proaktivna transparentnost za novinare?

Danas se mnoge informacije objavljuju proaktivno i to novinarima omogućava da traže i pronalaze takve informacije bez potrebe da upućuju zahtjeve u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama i da čekaju odgovor. Ako neke informacije nisu dostupne u Bosni i Hercegovini, mogu se nalaziti na nekoj od stranica Evropske unije ili neke druge zemlje i ja pozivam novinare da pregledaju ove lako dostupne izvore za svoje tekstove.

Kako biste opisali važnost Zakona o slobodi pristupa informacijama za novinarsku profesiju?

Zakon o slobodnom pristupu informacijama (ZOSPI) je nužan za novinarsku profesiju. Bez njega bi se novinari morali oslanjati na curenje informacija i bili bi u nemilosti spina kojeg glasnogovornici daju informacijama. Pravo da odredite koje informacije želite i da dobijete originalne primjerke dokumenata je nužno za kvalitetno novinarstvo. Ono omogućava i nove oblike novinarstva, kao što je data novinarstvo.

Po vašem iskustvu, na koji način novinari koriste ZOSPI? Koje su glavne prepreke u pristupu informacijama putem mehanizama koje nudi ZOSPI?

Širom Evrope i svijeta, novinari podnose zahtjeve za informacijama o širokom spektru tema. Ne radi se tu samo o razotkrivanju korupcije, već i o pisanju tekstova o tome kako funkcionišu lokalne vlasti, o zdravstvenim i obrazovnim uslugama, o ekološkoj ili energetskej politici. Upotreba podataka dobijenih u skladu sa zakonima o slobodi pristupa informacijama je nužna za omogućavanje kvalitetne javne debate. Važna stvar koju novinari mogu

uraditi jeste da u svojim tekstovima pomenu da su informacije dobili u skladu sa zakonima o slobodi pristupa informacijama. Još uvijek je prisutno mnogo problema: na zahtjeve se ne odgovara ili se odbijaju uz lažno pozivanje na izuzetke. Jedna stvar koju novinari mogu uraditi je da pišu o odbijanju da se dostave informacije i da od toga naprave priču: ako se nema šta sakriti, zašto te informacije nisu javne?

Zakoni o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini se čine čvrstim (u poređenju sa nekim drugim zemljama) na papiru, ali u praksi se novinari suočavaju sa preprekama u njihovom korištenju. Možete li dati neku sugestiju kako poboljšati ovu situaciju?

Moj prvi prioritet bi bio snažniji mehanizam nadzora, s povjerenikom za informacije kao u Srbiji ili Sloveniji.

Prošle godine je učinjen pokušaj da se [ZOSPI BiH revidira po četvrti put](#). Taj novi nacrt, koji je u međuvremenu odbačen, bio je predložen radi navodne zaštite ličnih podataka i prava na privatnost, mada je zapravo, kako su tvrdile organizacije civilnog društva, novi nacrt bio napravljen s ciljem ograničavanja određenih informacija kao što su informacije o privatnoj imovini lokalnih političara. Koja vrsta informacija treba biti ograničena i zbog čega?

Konvencija Vijeća Evrope o pristupu zvaničnim dokumentima, koju je Bosna i Hercegovina potpisala i ratifikovala, ima zatvoreni spisak od [11 izuzetaka](#) i svi oni treba da podliježu testu štetnosti i javnog interesa. Zakoni u BiH treba da preuzmu taj spisak i ništa više. To je sasvim jednostavno!

Koji drugi zakonski alati i mehanizmi stoje na raspolaganju novinarima u okviru Partnerstva za otvorenu vlast?

Partnerstvo za otvorenu vlast je dobrovoljna mreža zemalja, koja u svom Upravnom odboru uključuje i civilno društvo. To je čini odličnim sredstvom vršenja uticaja. Ne postoje nikakvi zakonski mehanizmi, ali postoji proces provjere zemlje od strane nečega što se zove Nezavisni mehanizam za nadzor. Novinari u Bosni i Hercegovini trebaju slijediti taj proces i pisati tekstove o tome koliko je vlast uspješna u ispunjavanju obaveza preuzetih u skladu sa svojim akcionim planom. Ako se obećanja ne ispunjavaju, Partnerstvo predstavlja odličan forum za zagovaranje. Novi Povjerenik za informiranje Hrvatske je imenovan djelimično zbog preuzetih obaveza iz Partnerstva za otvorenu vlast, a u Irskoj su zahvaljujući Partnerstvu ukinute naknade – šokantnih € 15 – za svaki zahtjev u skladu sa ZOSPI-jem. To je dobar rezultat za jednu dobrovoljnu platformu.

Ovaj tekst je objavljen u sklopu projekta '[Public Data Now](#)' podržanog od strane Holandske ambasade u BiH. Tekstove vezane za pristup podacima i data novinarstvo možete čitati u našem serijalu [ovdje](#).

You need to accept third-party cookies in your browser in order to comment using this social plug-in.

 Facebook social plugin

VEZANO

Proaktivna transparentnost u Bosni i Hercegovini

Transparentnost se ne može desiti sama od sebe

Bosna i Hercegovina se pridružila Partnerstvu za otvorenu vlast

NAJČITANIJE

9 besplatnih alata za uređivanje fotografija

ORGANIZIRANI KRIMINAL - HRVATSKO PODZEMLJE (4)

Najposjećeniji bh. news portali u 2013.

10 izvora besplatnih fotografija na internetu

Dobar start N1

Search

MC_ONLINE © Mediacentar, 2014

[Autori](#) [Autorska i izdavačka prava](#) [Donatori](#) [E-bilten](#) [Marketing](#) [Odgovornost za sadržaj](#)

[Uputstva za autore](#)

